

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра суспільних дисциплін

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ УКРАЇНИ

ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ)»

Хмельницький - 2020

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра суспільних дисциплін

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ
СЕРЕДНІХ ВІКІВ УКРАЇНИ**

**ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
014 «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ)»**

УДК 378.147.091.26 : 94(477) «04/14» (072)

О – 77

Рекомендовано до друку рішенням кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 3 від 12.10.2020 р.).

Рецензент:

доцент кафедри суспільних дисциплін, кандидат філософських наук,
доцент Г. С. Гамрецька.

Методичні рекомендації до написання курсових робіт з історії середніх віків України: для студентів спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» / укладач В. М. Островий – Хмельницький : ХГПА, 2020. – 21 с.

У методичних рекомендаціях розкрито специфіку написання курсової роботи, в тематиці якої відображено зміст навчальної дисципліни «Історія середніх віків України».

Методичні матеріали адресовані студентам освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)».

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
2. ПІДГОТОВКА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	7
3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	9
4. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	12
5. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ УКРАЇНИ.....	15
6. ДОДАТКИ.....	17

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Курсова робота є однією з форм підготовки бакалавра. Курсова робота має теоретико-методологічне спрямування та є першою спробою студента теоретично та методологічно обґрунтувати важливість обраного напрямку дослідження. В процесі дослідження студенти самостійно навчаються підбору необхідного фактичного та статистичного матеріалу, навчаються працювати з енциклопедичними довідниками, статистичними матеріалами, таблицями, іншими джерелами.

Метою курсовою бакалаврської роботи є набуття студентами другого курсу первинних навичок самостійної науково-дослідної роботи (пошук, аналіз літератури та історичних джерел, використання наукових методів дослідження, узагальнення наявного фактичного матеріалу, формулювання висновків).

1.1. Основні завдання курсової роботи:

- теоретичне обґрунтування вибраного предмету та методів дослідження;
- практична реалізація набутих знань і навичок в процесі навчання;
- опрацювання та презентація набутого матеріалу у відповідності до вимог наукових досліджень;
- уміння формулювати самостійні висновки на основі отриманої інформації.

1.2. Етапи підготовки та написання курсової роботи:

2. Вибір теми та узгодження її з науковим керівником.
3. Обґрунтування структури роботи (формулювання предмету, об'єкту, завдань дослідження) та узгодження з науковим керівником.
4. Складання переліку літератури та джерел.
5. Збирання теоретичного матеріалу та узгодження його з науковим керівником.

6. Обробка (опрацювання) та аналіз отриманої інформації з використанням сучасних методів історичного дослідження.

7. Формулювання висновків з подальшим їх обговоренням з науковим керівником.

8. Оформлення курсової роботи у відповідності із встановленими вимогами.

2. ПІДГОТОВКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми курсової роботи.

Орієнтовна тематика курсових робіт розглядається і затверджується на засіданні кафедри.

Студенти обирають тему курсової самостійно із затвердженого кафедрою переліку, або пропонують свою. Бажано обирати тему яка більше до вподоби персонально досліднику-студенту.

2.2. Обов'язки наукового керівника:

- надає допомогу в справі остаточного формулювання теми в разі якщо тема не входить в основний перелік;

- пояснює сутність проблематики, запропонованій студенту в межах запропонованої теми курсової роботи;

- ознайомлює студента з вимогами до оформлення та написання курсової роботи;

- надає допомогу в складанні плану курсової роботи;

- здійснює оперативне керівництво курсовою роботою;

- здійснює регулярні консультації та співбесіду із студентом в процесі підготовки і написання курсової роботи;

- надає студенту організаційну і методичну допомогу;

- підписує роботу та допускає студента до захисту;

- консультує студента щодо виступу на захисті та підготовки презентації;

В процесі виконання курсової роботи, керівник вказує студенту на недоліки щодо аргументації, композиції тексту, стилістики викладу, пропонує способи їх усунення.

2.3. Організація та планування курсової роботи.

Студент разом з керівником визначає цільову спрямованість роботи, які питання мають бути опрацьовані, на що необхідно звернути особливу увагу.

Після остаточного формулювання теми роботи, студент самостійно розробляє детальний план змісту курсової.

План курсової роботи відображає специфіку теми, визначається перелік питань що розглядаються, визначаються об'єкт та предмет дослідження, уточнюється перелік літератури та джерел, визначаються теоретичний та практичне значення роботи.

План курсової роботи в подальшій дослідній роботі може уточнюватися в залежності від наявних дослідних матеріалів.

Курсова робота має бути завершеною і надана на перевірку науковому керівнику не пізніше двох тижнів до проведення захисту, з метою мати можливість усунути всі можливі недоліки які були виявлені.

2.4. Правила роботи з джерелами та літературою.

Робота з джерелами та літературою повинна починатися одночасно з вибором теми. Студент як правило підбирає джерела та літературу самостійно (складається список джерел та літератури), хоча керівник і надає певні рекомендації. На цьому етапі відбувається накопичення значної кількості різноманітної інформації.

В процесі опрацювання джерельної бази відбувається поступове розширення нових джерел інформації із посилань та при книжкових списків використаних праць. Тому необхідно створити гнучку систему обліку. Потрібно вести облік за допомогою картотеки яка поділяється на три групи: прочитати, підлягає опрацюванню, прочитано.

Необхідно розуміти, що треба вести облік опрацьованих джерел, що включає авторство, назву джерела, видавництво, місце, рік видання, кількість сторінок тощо. Наступним етапом, є складання бібліографічного переліку в алфавітному порядку за прізвищами авторів або їх назвами. Якщо дотримуватися подібної вимоги – це прискорить пошук потрібної інформації. Опрацювання інформації передбачає її вивчення і запам'ятовування, а не просто механічний перегляд. Запорука успіху – наполегливість і систематичність.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має мати:

- титульний аркуш оформлений відповідно за встановленими вимогами (Додаток А);
- зміст (Додаток Б);
- вступ;
- розділи та підрозділи;
- висновки;
- список джерел та використаної літератури (Додаток В) ;
- додатки (у випадку необхідності).

3.1. Загальні вимоги до оформлення тексту роботи.

Роботу друкують на комп'ютері з однієї сторони аркуша паперу формату А 4, дотримуючись таких вимог: шрифт Times New Roman, кегль 14; міжрядковий інтервал 1,5; поля: ліве 30 мм., праве 1,5 см.; решта 20 мм.; абзац 1,25 см.; вирівнювання тексту по ширині; розташування книжне.

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті. Крапка після номеру сторінки не ставиться. У нумерації враховуються всі аркуші, включаючи список використаних джерел та додатки. На титульній сторінці номер не ставиться, але вона враховується в загальну кількість сторінок, і таким чином нумерація починається зі змісту, який позначається сторінкою 2. Обсяг основної частини курсової роботи: 30-40 стор.

Заголовки структурних частин курсової роботи (**ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ**) друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами з першої великої з абзацного відступу; крапка в кінці заголовка не ставиться. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2-3 інтервалам.

Ілюстрований матеріал (репродукції, стоп-кадри, фото предметів дослідження) виносяться до додатків, за винятком тих схем і малюнків які є невід'ємною частиною тексту, які вбудовані до наукового аналізу.

Вступ:

- обґрунтовується актуальність обраної теми;
- визначається ступінь вивченості проблеми дослідження на сучасному етапі;
- формулюється об'єкт дослідження, що вказує на загальну спрямованість дослідження;
- формулюється предмет дослідження, що розкриває конкретне предметне поле, яке передбачається дослідити;
- формулюється мета дослідження, що вказує на спрямованість наукового пошуку та вказує на очікувані наукові результати;
- перераховуються конкретні завдання курсової роботи, які необхідно вирішити в процесі дослідження;
- визначення хронологічних меж дослідження;
- визначаються методи дослідження та аналізу інформації;
- коротка характеристика структури курсової роботи.

Обсяг вступу становить 2 – 3 аркуша.

Виклад змісту роботи має бути суворо логічним, а розділи – взаємопов'язаними в межах загальної логіки викладу матеріалу.

Оскільки спеціальність 014 Середня освіта (Історія) передбачає підготовку сучасного вчителя історії, доцільно в **першому розділі**, окремим пунктом, проаналізувати наскільки тема, або питання курсової роботи висвітлені в підручниках з історії України в 7-му класі. Тобто, яким чином розкрито те, чи інше питання, тема, їх від'ємні та позитивні сторони. Варто проаналізувати видані підручники з історії України хоча б за останні три роки. Необхідно звернути увагу на ілюстративний матеріал підручників який покликаний візуалізувати навчальний матеріал.

Кожний **розділ** (підрозділ) курсової роботи, має закінчуватися короткими висновками, в яких висвітлюються узагальнено найбільш якісні результати дослідження. Як правило, ці висновки передбачають необхідність і зміст матеріалу який висвітлюється надалі, або можуть бути використані для більш глибокого його розуміння.

Текст кожного розділу необхідно починати з нового аркушу.

Висновки присвячено викладу основних результатів виконаної роботи. В них слід у концентрованому вигляді викласти підсумок вирішення тих завдань, які були поставлені в курсовій роботі (в порядку заданому у вступі), узагальнити раніше сформульовані висновки і підвести загальний висновок. Обсяг висновків становить 2 – 3 аркуша.

3.2. Вимоги до оформлення посилань та списку використаних джерел та літератури

- Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком: [2].
- Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [4; 7; 20].
- Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело, де вказуються сторінки: [2, с. 73], де 2 – номер джерела за списком використаних джерел, 73 – сторінка.

Список використаних джерел та літератури – частина наукової роботи свідчить про предметне поле дослідження, відбиває самостійну роботу дослідника. Кількість джерел залежить від обсягу наукової роботи, її характеру та ступеня розробленості. Прийнято, що на одну сторінку тексту основної частини роботи має бути одне джерело. Недостатня кількість джерел може свідчити про поверховість дослідження, а надмірність джерел – про компілятивний характер роботи. Список використаних джерел та літератури подається в алфавітному порядку.

4. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконана студентом курсова робота вчасно здається на кафедру суспільних дисциплін у відведений термін науковим керівником.

Курсова робота, підготовлена без дотримання правил викладених в рекомендаціях до підготовки, оформлення курсових робіт, до захисту не допускається.

В процесі захисту курсової роботи завдання студента – продемонструвати поглиблене розуміння питань конкретної теми, відмінне володіння матеріалом по темі.

Процедура захисту передбачає наступні етапи:

- повідомлення студентом про тему і основний зміст роботи;
- короткий виступ студента про основний зміст дослідження і його результати;
- відповіді студента на питання.

Загальна схема доповіді (до 10 - 15 хв.):

- слід коротко обґрунтувати актуальність теми;
- вказати мету роботи;
- вказати які результати досягнуто в процесі дослідження, що зроблено особисто студентом;
- викласти основні висновки, до яких дійшли в процесі дослідження.

Коротка доповідь має бути підготовлена в письмовому вигляді, однак виступати на захисті необхідно, не зачитуючи текст.

Доповідь необхідно ілюструвати презентацією: фотоматеріалами, картами, схемами, таблицями підготовленими заздалегідь. В деяких випадках можлива демонстрація об'єктів, що аналізуються – витворів мистецтва тощо.

Оцінка результатів захисту курсової роботи здійснюється колегіально членами комісії, що присутня на захисті. Під час оцінювання береться до уваги оригінальність, науково-практична значимість теми, якість оформлення роботи, а також змістовність виступу та відповідей на запитання. Оцінка оголошується після завершення захисту всіх курсових робіт.

Оцінюється курсова робота за 100 бальною шкалою. Оцінка складається шляхом накопичення результатів шляхом наступних видів діяльності: якість роботи до 60 балів; виступ до 20 балів; відповіді на запитання до 10 балів; оформлення роботи до 10 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За національною шкалою:

Оцінку «відмінно» отримують ті роботи, в яких зроблені самостійні висновки, надається аргументована критика та самостійний аналіз фактичного матеріалу на основі глибоких знань історіографії, джерельної бази дослідження, надано повну, чітку доповідь та отримано ґрунтовні відповіді на поставлені питання.

Оцінка «добре» ставиться в тих випадках, коли в роботі вичерпно та усесторонне висвітлено питання теми, однак, немає в повній мірі

теоретичних узагальнень, висновки недостатньо самостійні, відповіді на питання не завжди повні.

Оцінка «задовільно» студент отримує у випадку, коли не може надати відповідь на запитання та зауваження, не в повній мірі володіє матеріалом роботи, не в стані надати пояснення відносно теоретичних положень та висновків даної проблеми.

За умов незадовільної оцінки курсової роботи, студент має право на повторний захист після виправлення та доопрацювання в терміни вказані рішенням кафедри.

5. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ УКРАЇНИ

1. Слов'янські племінні союзи на території України (кінець VI-VIII ст.)
2. Походження держави Русі.
3. Походження слов'янської писемності.
4. Виникнення давнього Києва.
5. Виникнення та розвиток феодалізму в державі Русі-Україні.
6. Дипломатія Святослава Хороброго.
7. Запровадження Християнства в руській державі.
8. Реформи Володимира Великого.
9. Київська держава за правління Ярослава Мудрого.
- 10.«Руська правда» як джерело історії та основа правової системи.
- 11.Розвиток освіти і науки в давньоруській державі.
- 12.Архітектура та монументальний живопис Русі-України доби розквіту.
- 13.Соціальна структура давньоруського суспільства.
- 14.Занепад Київської держави як політичного центру. Феномен удільної роздробленості Русі.
- 15.Розвиток культури Русі доби роздробленості.
- 16.Монгольська навала на Русь і встановлення ординського ярма.
- 17.Утворення Руського королівства.
- 18.Внутрішня та зовнішня політика Данила Романовича.
- 19.Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича та її розпад.
- 20.Культура Галицько-Волинської держави XIII – першої половини XIV ст.
- 21.Інкорпорація руських удільних князівств до складу Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського.
- 22.Українські землі під владою Литви в XIV-XV ст.
- 23.Кревська унія 1385 р. та її історичне значення.

24. Соціальний устрій та господарське життя України в другій половині XIV-XV ст.
25. Князь Костянтин Острозький – державний діяч та оборонець українського православ'я.
26. Українські землі під владою іноземних держав (друга половина XIV – XV ст.).
27. Держави середньовічного Криму (друга половина XIV-XV ст.).
28. Культура України (друга половина XIV-XV ст.).
29. Юрій Дрогобич – учений світового рівня.
30. Етнічний склад населення України. Повсякденне життя в (XIV-XV ст.).

ДОДАТКИ**Додаток А****Зразок оформлення титульної сторінки до курсової роботи**

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Гуманітарний факультет
Кафедра суспільних дисциплін

КУРСОВА РОБОТА

з історії України

на тему: **Князь Костянтин Острозький-державний діяч та оборонець
українського православ'я**

Студента 2 курсу, групи І-216
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка,
спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)
Ткачука Сергія Вікторовича

Керівник: **Островий Володимир Михайлович,**
кандидат історичних наук, доцент

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка:
ECTS _____

Члени комісії:

_____ Островий В.М.
(підпис)

_____ Блажевич Ю.І.
(підпис)

_____ Адамський В.Р.
(підпис)

Зразок оформлення змісту наукової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Джерельна база та історіографія проблеми.....	5
1.1. Громадсько-політична та військова діяльність князя Костянтина Острозького у вітчизняній та зарубіжній історіографії.....	5
1.2. Висвітлення громадсько-політичної, релігійно-просвітницької та військової діяльності князя Костянтина Острозького при вивченні курсу Історія України в 7-му класі.....	9
РОЗДІЛ 2. Родовід князів Острозьких.....	11
2.1. Походження роду князів Острозьких.....	11
2.2. Формування особистості князя Костянтина Івановича Острозького.....	15
РОЗДІЛ 3. Військова діяльність Костянтина Івановича Острозького.....	22
3.1. Костянтин Острозький як воєначальник.....	22
3.2. Битва під м. Оршею та м. Вишнівцем.....	25
3.3. Розгром татар біля р. Ольшаниці та його значення.....	29
РОЗДІЛ 4. Релігійно-просвітницька діяльність Костянтина Острозького.....	32
4.1. К. Острозький оборонець українського православ'я.....	32
4.2. Просвітницька діяльність Костянтина Острозького та її значення.....	36
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	44

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ВІДПОВІДНО ДО ДСТУ 8302:2015**

Однотомні видання	
один автор	Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис: Монографія. К.: Либідь. 1999. 976 с.
два автори	Кремень В. Г., Ільїн В.В. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму: монографія. Київ: Пед. думка, 2012. 368 с.
три автори	Калакура Я., Рафальський О., Юрій Ю. Українська культура: цивілізаційний вимір. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
чотири і більше авторів	Колективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	1. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с. 2. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.
автор(и) та перекладач(і)	Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постановня неklasичної історіографії: монографія /пер. з польськ. В. Сагана, В. Склокіна, С. Серякова; наук. ред. А. Киридон, С. Троян, В. Склокін. К.: Ніка-Центр, 2012. 296 с.
без автора	Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.
Багатотомні видання	
	Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.
Інші видання	
автореферати дисертацій	Федака С. Д. Політична історія України-Русі доби трансформації імперії Рюриковичів (XII століття): автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.01 / Харківський національний ун-т ім. В.Каразіна. Харків, 2003. 36 с.
дисертації	Вілкул Т. Л. Віче в Давній Русі у другій половині XI – XIII ст.: дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Інститут історії України НАН України. Київ, 2001. 207 с.
архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад.

	<p>об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
бібліографічні показники	Систематизований показчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.
каталоги	<p>1. Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>
Частина видання	
розділ книги	1. Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.
тези, доповідь	1. Адамський В. Р. І Універсал Центральної Ради: подільський вимір. Поділля та Південно-Східна Волинь у першій половині ХХ століття: матеріали міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 6 груд. 2017 р.). Хмельницький, 2017. С. 53 – 70.
стаття з довідкового видання	1. Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. Велика українська юридична енциклопедія. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573–574.
стаття з продовжуваного видання	1. Вербицька П. В. Громадянознавчий потенціал пізнання та збереження історико-культурної спадщини засобами історичної освіти. <i>Педагогічний дискурс: зб. наук. праць</i> . Хмельницький, 2013. Вип. 14. С. 98 – 102.
стаття з періодичного видання	1. Шурхало Д. Як Дике Поле стало Слобідською Україною. <i>Історія та правознавство</i> . 2018. № 22-23. С. 31 – 34.

(журнал, газета)	
рецензії	1. Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i> , 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні семантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.
Електронні ресурси	
приклади	1. Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).
Законодавчі та нормативні документи	
приклади	1. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4. 2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Голос України. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.